

Tizenkét év után ismét felvetődött, hogy hivatalosan elismert kisebbség legyen a hazai zsidóság.

Tizenkét év után ismét felvetődött, hogy hivatalosan elismert kisebbség legyen a hazai zsidóság. A kezdeményezők most nem a jobboldali politikusok, hanem zsidó magánemberek, akik szerint a nemzetiégi státusszal csökkenne az asszimiláció vagy erőteljesebben fel lehetne lépni a helyi antiszemita jelenségekkel szemben. A Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetsége nem ért egyet az akcióval.

Két magánszemély kezdeményezte a közelmúltban, hogy a zsidóság legyen a tizennegyedik hivatalos nemzeti és etnikai kisebbség. Az ötlet, hogy finoman fogalmazzunk, nem aratott osztatlan elismerést a százezresre becsült hazai zsidóság körében, nem mintha érdekképviselői szervükkel, a belharcok szabdalta Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetségével maradéktalanul meg lennének elégedve.

Milyen útja van a hivatalos nemzetiséggé válásnak? Hitelesítenie kell az Országos Választási Bizottságnak az aláírásgyűjtő-íveket. Össze kell gyűjteni ezer aláírást. Ez pár hét múlva indulhat, hacsak addig nem támadják meg az Alkotmánybíróságnál a kezdeményezést. Ezer aláírást Magyarországon, ugye, mindenre össze lehet gyűjteni, példa erre a hunok nemzetiségként való elismerésére történt kísérlet.

Az aláírások összegyűjtése után az Országgyűlés emberi jogi, kisebbségi és vallásügyi bizottsága tárgyalja az ügyet, majd a parlament szavazhatja meg a kérést.

Mit akarnak?

És a zsidók mit akarnak?

Írta: Index

2005. november 01. kedd - Módosítás: 2005. november 01. kedd

Mi szól a zsidó önkormányzat megalapítása mellett? A kezdeményezők korábbi nyilatkozatai szerint: 1. A nem vallásos zsidók is megélhetnék zsidóságukat. 2. A zsidó vallás emiatt nem kapna kevesebb támogatást az államtól. 3. Az önkormányzatok jobban fel tudnának lépni a helyi antiszemita jelenségek ellen. 4. Csökkenne az asszimiláció.

És mi szól - a Feldmájer Péter Mazsihisz-elnök korábbi nyilatkozatai szerint - az ötlet ellen? 1. Nem tükrözi a zsidóság többségi véleményét. 2. A zsidóságot a vallása határozza meg az egyéb népcsoportoktól. 3. A hazai zsidóság a zsidó néphez és a magyar nemzethez tartozik.

Milyen nyelven beszélnek?

A nemzeti és etnikai kisebbségről szóló törvény szerint akár esélye is lehetne a kezdeményezésnek. A zsidóság "évszázada honos népcsoport", "az állam lakossága körében számszerű kisebbségben van", "tagjai magyar állampolgárok", a többségtől "kultúrája, hagyományai különböztetik meg". Csakhogy van még egy kitétel, a nyelv. (Annyit azért megjegyzünk, hogy, például, az országos örmény önkormányzat elnöke nem beszél ösei nyelvét.) Nos, a hazai zsidók a jiddist vagy a németet már nemigen használják, iskoláikban viszont a hébert tanítják, de a mindennapi érintkezésben ezt sem használják.

A kilencvenes évek elején - a kisebbségi törvény elfogadása előtti vitán - elsősorban a szélsőséges jobboldali politikusok törekedtek arra, hogy a magyarságtól való mind erősebb elkülönítése miatt tartsák nyilván a nemzetiségek között a zsidóságot. Akkoriban az MDF mérsékelt képviselői léptek fel ez ellen.

A tizenkét évvel ezelőtti vitán - a mostani aláírást kezdeményezők emlékei szerint - éppen egyes zsidók részéről hangzottak el olyan érvek a nemzetiségi besorolás ellen, hogy nem akarnak a cigánysággal "azonos kategóriába" kerülni. Farkas Flórián, a Fidesz soraiban ülő roma országgyűlési képviselőnek nem lenne kifogása az ellen, ha a zsidókkal egy kategóriába kerülné. Igaz, az ellen sem, ha nem. (A hunok kérelmének elbírálásakor tartózkodott.) "Az ő belügyük - mondta. - Érdekes fordulat lenne a társadalom életében. Nehéz erről bármit is mondani."

Különös, hogy a parlamenti szakbizottság más tagjait is hasonló tanácstalanság jellemzi, pedig, elvileg, ez a szakterületük. Nyakó István (MSZP): "A zsidóság igényeit kell figyelembe

venni" - mondta, de arra nem tudott választ adni, hogy melyik az erősebb: ezer ember aláírása vagy a Mazsihisz merev elutasítása.

Fodor Gábor most az emberi jogi, kisebbségi és vallásügyi bizottság egyik tagja, a kisebbségi törvény 1993-as tárgyalásakor az elnöke volt. "Sem akkor, sem most nem támogatom a zsidóság nemzetiségként való elismerését" - mondta az SZDSZ-es képviselő, aki szerint a zsidóság mindig is a magyarság szerves része volt, és emlékeztetett a második világháborúba lépésünket megelőző zsidótörvényekre, amikor magyar állampolgárok milliói szenvedtek hátrányt származásuk miatt.

Nagyon-nagyon kisebbségben

A képviselő utalt arra, hogy a Mazsihiszben meglévő ellentétek vezettek a kezdeményezéshez. És, gondoljuk tovább, azok akciója is lehet mindez, akik távolabb kerültek az évi hárommilliárd forintos költségvetésű szervezet húsfazekától. A több funkciót is betöltő - vallási, érdekképviselői és társadalmi esernyőszerv - szövetség vitái vezettek a nyáron Heisler András elnök lemondásához. "Elhibázott a felvetés, bár lehet róla beszélni - mondta a volt elnök az aláírásgyűjtési kezdeményezésről. - Most még kiforratlanok a közjogi keretek."

Heisler attól fél, hogy olyan csoport kezébe csúszhat a zsidó kisebbségi önkormányzat vezetése, amelyik "politikailag nagyon-nagyon kisebbségben van". A szervezőket ismeri, zsidó embereknek tartja őket; a rendszerváltás óta azonban több kisebbségi önkormányzatnál lett országos botrány abból, hogy a hatalom és a pénz olyanok kezébe került, akik karrierizmusból lettek cigányok, románok vagy örmények.

Zsidó kontra izraelita

"Nincs zsidó nemzetiség, az csak egy vallás" - mondja Braun Krisztián, a Zsidó Fiatalok Magyarországi Egyesületének szegedi klubvezetője, aki szerint körükben "nem téma" a kezdeményezés. (Az aláírásgyűjtők szerint elsősorban a fiatalok támogatják a nemzetiséggé válást.) "Ez olyan, mintha a keresztények is nemzetiségek lehetnének" - teszi hozzá magyarázatul, de azért hozzáteszi, hogy véleménye nem általános, hiszen ha "két zsidó ember találkozik, ott már vita van".

Az egykori Jugoszláviából származó Braun azzal értene egyet, ha - egykori hazájához hasonlóan - izraelitaként tartanák őket számon. Hogy miért? "Zsidó bárki lehet, izraelitának

És a zsidók mit akarnak?

Írta: Index

2005. november 01. kedd - Módosítás: 2005. november 01. kedd

viszont születni kell" - mondja, utalva arra, hogy viszonylag sokan térnek be a felekezetbe. (A fogalmak nem tisztázottak, olyanok is vannak, akik szerint zsidónak csak születni lehet, izraelita viszont bárki lehet.)

Megkezdődött a reneszánsz

"Jóindulatú ember vagyok, és nem abból indulok ki, hogyan lehet elrontani egy jó szándékú kezdeményezést - mondta Szegő András, az aláírásgyűjtési akció egyik elindítója. - Attól félnek, hogy Árpád-sávós skin headek zsidóként jelentkeznek be?" Emlékeztetjük, hogy cigány önkormányzatok esetében előfordult már hasonló, mire egy példát hoz: "Nem zárhatjuk be az élelmiszerboltokat csak azért, mert volt már bolti lopás."

Szegő szerint kezdeményezésükben semmilyen szerepet nem játszottak a Mazsihisz vitái, állítása szerint neki sem volt soha kapcsolata a szervezettel. És mi a helyzet a nyelvvel? A magyarországi nemzetiségeknek van nyelvük - a romáknak több is - a zsidók azonban már odahaza sem beszélnek németül vagy jiddisül, a héber pedig Izrael, nem pedig a közép-európai zsidók nyelve. "Fel kell támasztani a jiddis nyelvet - mondja. - Az amerikai jiddis irodalom létezik, képviselőik éppen a Kárpát-medencéből vagy közvetlen közeléből vándoroltak ki. A hébernek pedig már megkezdődött egy reneszánsza, ezt is szeretnénk tovább bővíteni."

Tóth-Szenesi Attila